

3 Ayasofya ve Tarihi

Ayasofya Camileri / Kiliseleri Tarihi

- *Ayasofya* adındaki "Aya" sözcüğü "kutsal, azize" anlamına gelir.
- "Sofya" sözcüğü ise Eski Yunancada "bilgelik" anlamındaki *sophos* sözcüğünden gelir.
- Dolayısıyla "aya sofya" adı "**kutsal bilgelik**" ya da "ilahî bilgelik" anlamına gelir.

İstanbul 1. Ayasofya kilisesi (M.S: 360)

- ➡ İlk Ayasofya inşaatı **Hristiyanlığı** imparatorluğun resmî dini ilan eden Roma imparatoru **Büyük Konstantin** (**Bizans'**ın ilk imparatoru I. Constantinus) tarafından başlatılmıştır, oğlu **II. Constantius** tarafından tamamlanmıştır.
- ➡ M.S. 360'ta II. Constantius tarafından açılmıştır.
- ➡ Bu kiliseye Megale Eklesia, yani, Büyük Kilise ismi verilir.
- ➡ Ahşap çatılı bir bazilika olarak inşa edilmiştir.
- ➡ M.S. 404'te İstanbul'da çıkan isyanlar sırasında bu ilk kilise yakılarak büyük ölçüde tahrip olmuştur.
- ➡ Günümüzde inşa edilen ilk kiliseye ait bir kalıntı bulunmamaktadır.

İstanbul 2. Ayasofya kilisesi (M.S: 415)

- ➡ M.S. 415'te Bizans imparatoru 2. Theodosius tarafından yaptırılmıştır.
- ➡ Mimar Rufinos tarafından inşa edilmiştir.
- ➡ İkinci Ayasofya da yine **bazilika** planlı, ahşap çatılı ve beş **nefliydi**.
- ➡ Bu yapı M.S. 532'de **Nika Ayaklanması** sırasında yakılıp yıkılmıştır.
- ➡ Günümüzde Ayasofya'nın ana girişinin yanında ve bahçede kalıntıları vardır.

İstanbul 3. Ayasofya kilisesi (M.S. 532 – 537)

- ➡ İkinci Ayasofya'nın yıkımından bir kaç gün sonra
- ➡ İmparator **I. Justinianus** döneminde yapımına başlanmış
- ➡ 5 yıl sonra M.S. 532 de yine **I. Justinianus** tarafından muhteşem bir törenle açılmıştır.
- ➡ **Mimarlar** fizikçi **Miletli İsidoros** ile matematikçi **Trallesli Anthemius**'tur
- ➡ Anthemius daha inşaatın ilk yılında öldüğü için işi İsidoros sürdürmüştür.

- ➡ İstanbul'un Bizans Döneminden günümüze gelmeyi başaran en önemli anıtı şüphesiz dünyanın sekizinci harikası olarak gösterilen ve Bizans'ın en görkemli eseri olan Ayasofya'dır.
- ➡ Fatihin İstanbulu fethinden hemen sonra 1453'de camiye çevrilmiştir.
- ➡ 1935 -2020 yılları arasında müze olarak işlev görmüştür.
- ➡ 2020 yılından itibaren Ayasofyai kebir camii şerifi adıyla camiye dönüştürülmüştür.

İznik Ayasofya kilisesi

- ◆ İlk olarak MS. 7'nci yüzyılda Romalılar tarafından inşa edilen Gymnasium üzerine
- ◆ Bizans Dönemi'nde bazilika olarak inşa edilmiştir.
- ◆ Hristiyanlıkla ilgili önemli kararların alındığı **7. konsil** 787 yılında bu kilisede toplanmıştır.
- ◆ 11'inci yüzyıldaki depremden sonra yenilenmiştir.
- ◆ Orhan Gazi tarafından İznik'in fethiyle 1331 yılında camiye dönüştürülmüştür.
- ◆ Kanuni Sultan Süleyman döneminde Mimar Sinan tarafından yenilenmiştir.
- ◆ 1935 ve 1953 yıllarında yapılan onarımlar sırasında renkli taşlarla bezenmiş taban mozaikleri ve din görevlilerinin törenler esnasında topluca bulundukları, yarım yuvarlak oturma kademeleri ortaya çıkarılmıştır.
- ◆ 2011 yılından itibaren mekanın bir kısmı cami olarak hizmet vermektedir.

Trabzon Ayasofya kilisesi

- ◆ İstanbul'un Latinler tarafından işgal edilmesinden sonra kaçan ve
- ◆ M.S. 1204 yılında Trabzon imparatorluğunu kuran komnenos hanedanından
- ◆ Trabzon İmparatorluğu kralı 1. Manuel Komnenos zamanında 1250 – 1260 yılları arasında yaptırılan bir manastır kilisesidir.
- ◆ 1427 yılına tarihlenen çan kulesi, kilisesinin batısında yer almaktadır.
- ◆ Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon'u fethini takiben yapı, camiye çevrilmiş ve vakıf eser olmuştur.
- ◆ 2013 yılından itibaren 52 yıl sonra tekrar Müslümanların ibadetine açılmıştır.

Kaynaklar :

[İkinci İznik Konsili - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/İkinci_İznik_Konsili)

[Hristiyanlık - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Hristiyanlık)

[II. Constantius - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/II._Constantius)

[Anthemios \(matematikçi\) - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Anthemios_(matematikçi))

[Bazilika - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Bazilika)

[Mimar - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Mimar)

[Bizans İmparatorluğu - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Bizans_İmparatorluğu)

[Nika Ayaklanması - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Nika_Ayaklanması)

[İsidoros \(matematikçi\) - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/İsidoros_(matematikçi))